

Şubat 2023 Sayı 1

Hazırlayan: Dr Sercan Atıcı

Progressif kolestaz ve ilişkili sklerozan kolanjit kronik karaciğer hastalığı olan hastalarda COVID-19'un sık görülen komplikasyonlarıdır.

Progressive cholestasis and associated sclerosing cholangitis are frequent complications of COVID-19 in patients with chronic liver disease

Lukas Hartl, katharina haslinger, Martin Kızgın, Georg Semmler, et.al.

Hepatology [76\(6\):p 1563-1575, December 2022](#). DOI: <https://doi.org/10.1002/hep.32582>

ARKA PLAN VE AMAÇLAR:

Kolestaz, COVID-19'da hastalık şiddeti ve daha kötü sonuçlarla ilişkilidir. Şiddetli akut solunum sendromu koronavirüs 2 (SARS-CoV-2) enfeksiyonundan sonra sekonder sklerozan kolanjit (SSC) vakaları tanımlanmıştır.

BULGULAR:

Çalışmaya 03/2020 ile 07/2021 arasında COVID-19 nedeniyle hastanede yatan hastalar dahil edildi. Hastalar (i) kronik karaciğer hastalığı (CLD), (ii) ileri olmayan CLD (non-ACLD) veya (iii) ileri CLD (ACLD) şeklinde sınıflandırıldı. CLD'li ve COVID-19 dışı pnömonili hastalar, kontrol kohortu olarak CLD ve COVID-19'lu hastalarla eşleştirildi. SARS-CoV-2 enfeksiyonundan (T1–T3) önce (Pre) ve birinci, ikinci ve üçüncü kan alımından sonra ve son uygun zaman noktasında (son) transaminazlar ve kolestatik enzimler kaydedildi. Toplam 496 hasta dahil edildi. Toplamda %13,1 (n = 65) CLD'ye sahipti (ACLD olmayan: %70,8; ACLD: %29,2); baskın etiyoloji NAFLD/NASH (%60.0) idi. COVID-19 ile ilişkili karaciğer hasarı, CLD'li hastalarda daha yaygındı (%24,6'ya karşı %10,6; p = 0.001). SARS-CoV-2 enfeksiyonundan sonra, CLD'li hastalar sürekli artan alkalik fosfat (Pre: 91.0 - T1: 121.0 - son: 175.0 U/L; p < 0.001) ve gama-glutamil transferaz (Pre) seviyeleri ile ilerleyici kolestaz sergilediler. CLD'li hastaların toplam %23,1'inde (n = 15/65) COVID-19 sırasında kolestatik karaciğer yetmezliği (kolestaz artı bilirubin ≥ 6 mg/dl) gelişti ve hastaların %15,4'ünde (n = 10/65) SSC gelişti. SSC, CLD ve COVID-19'lu hastalarda, CLD'li ve COVID-19 dışı pnömonili hastalardan önemli ölçüde daha sıktı (p = 0.040). COVID-19 ile ilişkili SSC, ağırlıklı olarak NAFLD/NASH ve metabolik risk faktörleri olan hastalarda meydana geldi. ACLD'li hastaların toplam %26,3'ü (n = 5/19) SARS-CoV-2 enfeksiyonundan sonra hepatik dekompanseasyon yaşadı.

SONUÇLAR

CLD'li hastaların yaklaşık %20'sinde SARS-CoV-2 enfeksiyonundan sonra ilerleyici kolestaz gelişir. NAFLD/NASH ve metabolik risk faktörleri olan hastalar, COVID-19'dan sonra kolestatik karaciğer yetmezliği ve/veya SSC geliştirme açısından özellikle risk altındadır.

Bu bulten Turk Karaciğer Araştırmaları Derneği (TKAD) tarafından, bilimsel gelişime katkı amacı ile hazırlanmakta ve yayınlanmaktadır.

Makalelerin içeriklerinin tıbbi ve hukuki sorumluluğu ilgili yazar ve yayınevlerine aittir.

Paylaşılması istenen güncel makalelerin, formata uygun bir şekilde dernek e-posta adresine (tasl@tasl.org.tr) yollanması gerekmektedir.

TKAD adına sahibi: Fulya Günşar (Başkan)

Bulten editörü: Arif Mansur Coşar